פורסם בעלון ענף הפרחים מס' 32

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף ענפי הצומח, תחום פרחים

ספטמבר 2023
אלול תשפ"ג

דבר מנהל האגף

בתחום פרחים בשה"מ יש כיום חמישה מדריכים, כולל מנהל, שהוא עדיין גם מדריך. בקרוב נקלוט מדריך נוסף, שיוצב באופן רשמי במרכז, אך יכסה את כל צפון הארץ, את העמקים, בקעת הירדן, בנימין ושומרון. זה אמנם נשמע הרבה, אך כמות המגדלים באזור זה היא יחסית קטנה מאוד. הכשרה של מדריך היא תהליך ארוך ומובנה. ההכשרה הבסיסית מושלמת בדרך כלל תוך שנה עד שנתיים, ומכאן ואילך - כל החיים הם תהליך של למידה. בנוסף למדריכי הפרחים, עומדים לרשות המגדלים גם מדריכי ענפי השירות, מדריכי קרקע ומים, מדריכי הגנת הצומח ומדריכי כלכלת הייצור, המוצבים במחוזות השונים, ותמיד ישמחו להושיט יד ולעזור. הדרך הפשוטה להגיע אליהם היא באמצעות מדריכי הפרחים.
מדריכי שה"מ מבצעים מדי שנה כמה מחקרים, והם שותפים גם למחקרים המתבצעים במו"פים. לרשות המדריכים עומד תקציב מקרן המחקרים של שה"מ, אך יש לדעת כי אין זה תקציב פתוח אלא מותנה בהגשת תוכנית מחקר, אישור התוכנית בוועדת היגוי, תקצוב התוכנית, תקצוב כלל קרן שה"מ ע"י משרד החקלאות, הוצאת המחקרים שאושרו למכרז, אישור החקלאי המבצע, חתימת חוזה מול החקלאי ואז - ביצוע התוכנית. למרות כל המסלול המייגע עומדים מדריכינו במשימה, וכל סיכומי המחקרים שאתם פוגשים בעלון הם פרי עמלם. יאמר כי לא כל תצפית או בדיקה דורשות משאבים כספיים, והמדריכים מבצעים עוד שלל בדיקות אצל חקלאים, תוך שיתוף פעולה יפה במטרה לקדם את הגידול ולפתור בעיות.
בתחילת הקיץ קיימנו כנס מגדלים. כנס מגדלים ברוב ענפי החקלאות הוא דבר שבשגרה ונעשה בדרך כלל בשיתוף או ביוזמת ארגון המגדלים, אך לא כך הוא בענף הפרחים. מאז נסגר ארגון מגדלי הפרחים נערכים הכנסים רק ביוזמתם ובארגונם של מדריכי הפרחים, והמשימה אינה קלה כלל ועיקר. בדרך כלל אנו מקיימים כנסים או מפגשים של סקטורים מסוימים בענף, כגון מגדלי אדמונית, מגדלי פרח שעווה או מגדלי ענפי קישוט, ולעתים אנו עורכים גם סיורים או כנסים אזוריים, אולם כנס של כלל המגדלים - זה כבר סיפור אחר.

כנס מגדלי פרחים 2023

הכנס הקודם התקיים לפני כשלוש שנים, וכעת שינסנו מותנינו ונרתמנו לארגן את הכנס של שנת 2023. כמו תמיד, כאשר רוצים מאוד וגם מתאמצים, בסוף קוצרים הצלחות, ובפרפרזה לדברי הסופרת מיריק שניר: "עבדנו קשה עד שעה מאוחרת ויצא לנו כנס לתפארת" (מיריק שניר, גלגלים). נודה ולא נבוש, ואפילו נתגאה ונאמר כי אחד הגורמים המאיצים לארגון הכנס היה פרישתם הקרובה לגמלאות של יקירינו יאיר תמרי וירון כוכבי. יאיר, למי שאינו יודע - הוא מדריך ותיק, נערץ ואהוב; וירון כוכבי הוא נציג בורסות פלורהולנד בישראל, אשר עובד עמנו "יד ביד" במשך שנים רבות, ומאוד רצינו להיפרד מהם בהדר "ובכבוד עם".

המושב הראשון הורכב מדיווחי מחקרים של חוקרי המחלקה לפרחים במרכז וולקני והיה מעניין ומוצלח. המושב השני קיבל את שמו על פי ההצעה של פרופ' רינה קמינצקי: 'אותה גברת בשמלה אחרת', ועסק בתהליכי התחדשות בגידול הפרחים בישראל. המושב נפתח בסקירת הענף נכון להיום (יחיאל), והציג גם תמורות ושינויים בצורות הגידול של כמה פרחים (רינה), וכן זנים ומינים שגידלנו, הפסקנו, אבל נוכל לחזור אליהם (יאיר נשרי). הרצאה נוספת של יחיאל עסקה בפרחים שאיננו מגדלים בישראל.

לקראת הצהריים הרצה ירון את הרצאתו האחרונה בנושא שיווק פרחים מישראל לבורסות הולנד, ולאחריה נשא את נאום הפרידה שלו. אחריו עלה יאיר תמרי ונשא נאום פרידה מרגש, אשר סיכם 30 שנות פעילות ותרומה לענף הפרחים. את ירון ויאיר בירכו רותם דביר, אבי גפנר ויחיאל שטיינמץ.

לקראת סיום הכנס עלו על הבמה בזה אחר זה מגדלים צעירים ושני המדריכים הצעירים שלנו, אשר הציגו עצמם ותיארו את העשייה שלהם – מה שהפיח משב רוח מרענן ומבטיח להמשך שגשוג הענף. נספר גם כי סגן שר החקלאות, הרב משה אבוטבול, כיבד אותנו בנוכחותו ואף נשא דברים יפים בשבח החקלאים ובשבח הפרחים וזכה למחיאות כפיים מהקהל. בכנס השתתפו מעל 120 איש, והוא הוכתר בהצלחה רבה.
מדריכי הפרחים מתאספים מדי חודש לפגישה, לסיור או ליום עיון, במטרה להעשיר את הידע, ללמוד וללמד, ולהתלבט ביחד. במסגרת זו, ערכנו ביקור בגן הבוטני בירושלים, ולהלן סיכום קצר של הביקור.

אני רוצה לציין בשמחה ובסיפוק רב את כנס מגדלי ארבעת המינים, שנערך ביזמתם של אביחי הרוש, מדריך הפרחים, ושקד כוכבא, מדריך קרקע ומים, שניהם ממחוז נגב. אגף הפרחים מלווה מזה שנים את גידול ההדסים והערבות בישראל, אשר לאחרונה תפס תאוצה והתרחב לממדים אדירים, והוא מהווה עתה ענף חקלאי לכל דבר ועניין ומספק פרנסה לחקלאים רבים מכל רחבי הארץ. בעת האחרונה הפקנו הנחיות גידול לשני ענפים אלו, ואז הגיעה היוזמה לעריכת הכנס מצדם של אביחי ושקד, ולמימוש הרעיון נרתמו בת שבע בדוח, רכזת הדרכה שלנו, מדריכים נוספים, חוקרים ומגדלים. מאחר שאין מועדון קבוע למגדלי ארבעת המינים, לא היה ידוע כמה חקלאים ישתתפו בכנס. והנה, יותר מאותם מגדלים שאנו הזמנו, עברו הדברים מפה לאוזן והכנס זכה לפופולריות רבה. אחת מנקודות השיא של הכנס הייתה הרצאתו של פרופ' אליעזר גולדשמידט (פרופ' אמריטוס מהפקולטה לחקלאות) על האתרוג. כה לחי למארגנים!

ביקור מדריכי תחום פרחים בגן הבוטני בירושלים

ענף הפרחים מקיים דיאלוג עם ענפי חקלאות רבים: ענף הגינון; ענף הגד״ש, שעמו אנו מגדלים חיטה, כותנה סורגום, תירס, דוחן ולאחרונה אפילו קינואה - למטרות נוי; ענף הירקות תרם את הפלפל ומיני דלעת לנוי; ענף המטעים ששיתף בתפוז הננסי; ולא ייאמן, אך גם ענף בעלי החיים.

עם הגן הבוטני בישראל אנו מקיימים רומן ארוך, ומדי פעם מוצאים שם פנינים ללקט לענף הפרחים.

אוסף ענפים מחלקת חצי הכדור הדרומי [צילום: דובי וולפסון]

בתחילת אוגוסט ערכנו סיור בגן הבוטני בירושלים בהשתתפותם של מדריכי תחום הפרחים בהווה ובעבר - דובי וולפסון, תמר להב ושרהל׳ה גוטמן. שלושתם שותפים לעשייה היומיומית של תחום הפרחים ותורמים רבות לענף, ובמיוחד למדריכים החדשים. בגן אירח אותנו אלי בקר, הגנן הראשי של המקום, אשר ערך לנו סיור יפה וממצה, שבמהלכו איתרנו כמה צמחים חדשים וותיקים בעלי פוטנציאל לשילוב בשוק הפרחים.

הסיור הוליד אפוא המשך שיתוף פעולה בין הגן לענף הפרחים. הודינו לאלי על הסיור הנפלא, יצאנו בידיים מלאות והלכנו לסעוד ארוחת צהריים ירושלמית טובה.

בברכת שנה טובה, כתיבה וחתימה טובה,

יחיאל שטיינמץ – מנהל האגף לגד״ש, ירקות פרחים